

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/13/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8116220481
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 12. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8116220481.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana, v právnej veci žalobcov: 1./ G. D., L.. XX.XX.XXXX, J. F. XX, XXX XX G., 2./ I. D., L.. XX.XX.XXXX, J. C. - Y. XX, XXX XX G. proti žalovaným: 1./ I. Y., L.. XX.XX.XXXX, J. F. XX, XXX XX G., adresa na doručovanie T. - M., E., X. XX, 2./ Slovenská sporiteľňa, a.s., , so sídlom Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, IČO: 00 151 653 zastúpená: AK JUDr. Marek Hic, s.r.o., IČO: 36 865 036, so sídlom P. O. Hviezdoslava 23B, 036 01 Martin, a 3./ DRAŽOBNÍK, s.r.o., , so sídlom Hviezdoslavova 6, 040 01 Košice, IČO: 36 764 281, zastúpený Advokátska kancelária JUDr. Tomáš Tomčovčík, s.r.o., sídlom Nerudova 14, 040 01 Košice, IČO: 50 001 949, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a neplatnosť záložnej zmluvy s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu v 1. rade proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 10.12.2020, č. k. 17C/238/2016 - 313 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok okrem výroku IV.

Mení rozsudok vo výroku IV. tak, že vo vzťahu medzi žalobcami v 1. a 2. rade a žalovanými v 2. a 3. rade nepriznáva náhradu trov prvoinštančného konania.

Nepriznáva stranám náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobcu v časti o určenie, že právna predchodkyňa žalobcov C. D.Á., nar. XX.XX.XXXX, je vlastníčkou nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX a LV č. XXXX, kat. úz. G., zamietol. Zamietol tiež žalobu v časti o určenie, že záložná zmluva v prospech žalovanej v 2. rade ako záložnej veriteľky, vklad ktorej bol povolený pod E. - XXXX/XXXX je neplatná. Žalovanému v 1. rade voči žalobcom v 1. a 2. rade nárok na náhradu trov konania nepriznal a žalobcom v 1. a 2. rade uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovaným v 2. a 3. rade náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. V dôvodoch rozhodnutia súd prvej inštancie poukázal na to, že sa zaoberal tým, či na požadovanom určení je daný naliehavý právny záujem, keďže ide o tzv. určovaciu žalobu podľa § 137 písm. c) CSP vo vzťahu k žalobe o určenie vlastníckeho práva k bytu a spoluvlastníckemu podielu na spoločných častiach a pozemku, na ktorom je bytový dom postavený. Uviedol, že počas konania došlo k úmrtiu pôvodnej žalobkyne s tým, že súd prvej inštancie vydal vo veci uznesenia o pokračovaní v konaní s jej právnymi nástupcami, ktorými sú žalobcovia v 1. a 2. rade. Zdôraznil, že úmrtie žalobkyne malo podstatný vplyv na samotnú žalobu, preto na pojednávaní konanom dňa 15.10.2020 využil prítomnosť žalobcov ako právnych nástupcov po pôvodnej žalobkyne C. D. a poučil ich, že z dôvodu jej úmrtia nie je možné žalovať určenie vlastníctva v jej prospech a určil im lehotu 10 dní na to, aby zmenenej situácii prispôbili žalobný petít. Keďže k zmene žalobného petítu zo strany právnych nástupcov žalobkyne

nedošlo v zmysle tom, že žaloba nebola zmenená na určenie, že byt s so spoluvlastníckym podielom na pozemku a spoločných častiach bytového domu patrí do dedičstva po zomrelej C. D., tak vec uzavrel spôsobom, že na požadovanom určení vlastníctva v jej prospech nie je daný naliehavý právny záujem, pretože takýto rozsudok by nemohol byť podkladom pre zápis v katastri nehnuteľností, kde by nemohlo v prípade úspechu žaloby byť zapísané vlastníctvo zomrelej osoby. Žaloba v časti o určenie vlastníctva k bytu a k spoluvlastníckemu podielu k spoločným častiam a pozemku tak bola zamietnutá pre nedostatok naliehavého právneho záujmu. Vzhľadom na túto skutočnosť sa súd prvej inštancie už ďalej nemohol zaoberať žalobou v tejto časti meritorne, napriek tomu však poukázal na závery trestného konania, ktoré bolo vedené Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 1T/55/2016. Zdôraznil, že v tomto konaní bol žalovaný v 1. rade oslobodený spod obžaloby prokurátora Okresnej prokuratúry G. na tom základe, že sa mal zúčastniť taktiež

podvodného konania proti pôvodné nebohej žalobkyňi C. D.. Uviedol, že v zmysle výsledkov tohto trestného konania, ktoré je právoplatne ukončené bolo zistení, že žalovaný v 1. rade sa na podvodnom konaní iných osôb, konkrétne J. M. vo vzťahu k pôvodnej žalobkyňi, žiadnym spôsobom nepodieľal, kúpnu zmluvu uzavrel dobromyseľne, kúpnu cenu vyplatil, aj keď sa v konečnom dôsledku k C. D. nedostala, a preto nebolo dôvodu tvrdiť, že vlastníkom sporného bytu nie je.

3. Pokiaľ ide o neplatnosť záložnej zmluvy, súd prvej inštancie zdôraznil, že túto nemal k dispozícii, pretože žalobkyňou nebola predložená ani jej právnymi nástupcami a na výzvu súdu ju nepredložil ani žalovaný 2. rade, ktorý ju nepochybné k dispozícii mal. Dospel k záveru, že žaloba o neplatnosť záložnej zmluvy je žalobou podľa § 137 písm. d) CSP a opäť poukázal v tejto súvislosti na závery spomínaného trestného konania, kde bola ako svedkyňa vypočutá G.. C. Y., ktorá v čase uzatvorenia záložnej zmluvy pracovala na pozícii poradca senior na pobočke D. S..D.. G.. K veci uviedla, že úver číslo XXXXXXXXXX bol riešený v T. v inej pobočke D.. Pracovníčka, ktorá vybavovala tento úver, e-mailom požiadala ich pobočku, aby zrealizovali podpis záložnej zmluvy s právnou predchodkyňou žalobcov. Je to štandardný postup v prípade, že záložca nemá trvalý pobyt v mieste, kde sa uzatvára úverová zmluva. Pokiaľ ide o podpis tejto záložnej zmluvy, túto si vytlačila z e-mailu a totožnosť právnej predchodkyne žalobcovi si overila podľa občianskeho preukazu. Právna predchodkyňa žalobcov prišla na pobočku v dohodnutý deň, bol jej objasnený obsah záložnej zmluvy a táto ju pred ňou podpísala. O úvere, ktorý súvisel s touto zmluvou sa však nerozprávali. Súd prvej inštancie tak uzavrel, že kúpna zmluva určená neplatnou nebola, a preto z tohto dôvodu nemôže byť neplatná ani záložná zmluva v prospech žalovaného v 2. rade. Zároveň zo spisu nevyplývajú skutočnosti, ktoré by viedli súd k záveru, že by tu bol dôvod neplatnosti záložnej zmluvy, a preto aj v tejto časti žalobu zamietol. Súd prvej inštancie napokon poukázal na to, že žalobca v 1. rade žiadal vykonať overenie podpisu C. D. na zmluve o pôžičke zo dňa 07.06.2013. Z návrhu však nie je zrejmé, aký význam by to malo pre prejednávajúcu vec, keď z trestných rozsudkov neplynú popretie pravosti podpisu C. D. na takejto zmluve a z hľadiska predmetu sporu táto zmluva význam nemá, preto súd navrhnutý dôkaz nevykonával. O trovách konania strán sporu rozhodol podľa § 255 a nasl. CSP.

4. Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie žalobca v 1. rade, ktorý navrhol rozsudok zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a neboli predložené dôkazy o záložnej zmluve. Súd nebral zreteľ na to, že vo vzťahu k ich právnej predchodkyňi žalobcov bol spáchaný jasný podvod, ktorý súd prvej inštancie aj popisuje a že tento podvod bol spáchaný na osobe, ktorá netušila vzhľadom na svoj vek a zdravotný stav, že k takejto transakcii - predaju bytu došlo a práve preto podala žalobu až po 3 rokoch, keď sa o tom náhodou dozvedela. Jeho matka ani netušila, že byt predala, neexistuje žiaden dôkaz o tom, že by jej peniaze z kúpnej ceny boli vyplatené, len žalovaní v 1. a 2. rade to tvrdili, avšak pre ich svedectvo neboli splnené procesné podmienky. Súd prvej inštancie tak nesprávnym procesným postupom znemožnil žalobcom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, aby nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý súdny proces.

5. K odvolaniu sa vyjadril žalovaný v 1. rade, ktorý tvrdí, že záložná zmluva je platná, pani D. si bola vedomá, že byt na F. ulici zakladá do zálohu za požičané peniaze pre svojho syna G. D., ktorému chcela prilepiť po druhý raz a aj ten si bol vedomý toho, čo sa vo vzťahu k bytu deje. Zdôrazňuje, že syn pôvodnej žalobkyne G. D. mal dlhy, ktoré nedokázal vyrovnávať, v dôsledku toho došlo aj k danej situácii. Poukázal na to, že za kúpu tohto bytu on zaplatil peniaze, neobohatil sa na úkor pôvodnej žalobkyne, aj on bol konaním iných osôb oklamáný, nemá peniaze ani byt k dispozícii a úver, ktorý mu bol poskytnutý bude splácať celý život.

6. Žalovaný v 2. rade navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správny.

7. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len CSP), spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že pokiaľ ide o vec samú, odvolanie žalobcu v 1. rade opodstatnené nie je.

8. Ako je zrejmé z obsahu spisu, podanou žalobou sa právna predchodkyňa žalobcov C. D., rod. K., nar. XX.XX.XXXX, vo vzťahu k žalovaným domáhala určenia, že je výlučnou vlastníčkou 2-izbového bytu nachádzajúceho sa v G. na ul. F. XX (LV č. XXXX, kat. úz. G.) a spoluvlastníckeho podielu na zastavanom pozemku, na ktorom je bytový dom postavený (LV č. XXXX, kat. úz. G.), a to po predchádzajúcom predbežnom posúdení neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 28.11.2013, ktorou odpredala tieto nehnuteľnosti do vlastníctva žalovaného v 1. rade a zároveň sa domáhala určenia, že záložná zmluva (V - XXXX/XXXX) uzatvorená v prospech žalovaného v 2. rade je taktiež neplatná. Právna predchodkyňa žalobcov v tejto súvislosti poukazovala na výsledky trestného konania, ktoré bolo vedené Okresným súdom Prešov sp. zn. 1T/55/2016 v spojení s konaním Krajského súdu Prešov sp. zn. 2To/47/2017.

9. V priebehu daného konania pôvodná žalobkyňa zomrela dňa 26.05.2018 a súd prvej inštancie v súlade s § 63 CSP rozhodol o pokračovaní v konaní s jej právnymi nástupcami, žalobcami v 1. a 2. rade.

10. Občianskoprávne vzťahy vznikajú z právnych úkonov alebo iných skutočností, s ktorými zákon vznik týchto vzťahov spája (§ 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka).

11. Podľa § 460 Občianskeho zákonníka sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa. Predpokladmi dedenia sú:

- a) smrť fyzickej osoby,
- b) existencia dedičstva,
- c) spôsobilý dedič.

12. V rozhodovacej praxi súdov sa ustálilo, že žalobca má právny záujem na žiadanom určení, ak bez tohto určenia by bolo ohrozené jeho právo alebo právny vzťah, ktorého je účastníkom alebo ak by sa jeho právne postavenie bez takéhoto určenia stalo neistým (§ 137 písm. c) CSP). Naliehavosť právneho záujmu je charakterizovaná určitými aspektami - žalovaným popieraná existencia či neexistencia práva alebo právneho pomeru u žalobcu, teda je tu stav, že právo, resp. právny vzťah medzi stranami konania je sporný, existuje aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi účastníkmi, existuje ohrozenie práva, právneho vzťahu, resp. stav právnej neistoty právneho postavenia navrhovateľa, ktorý možno odstrániť určovacím výrokom.

13. Ako už bolo spomínané, pôvodná žalobkyňa, právna predchodkyňa oboch žalobcov, podanou žalobou žiadala určiť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam v jej prospech po predchádzajúcom posúdení neplatnosti kúpnej zmluvy uzatvorenej so žalovaným v 1. rade a v nadväznosti na to, žiadala určiť aj neplatnosť záložnej zmluvy uzatvorenej so žalovaným v 2. rade.

14. Súd prvej inštancie správne akcentoval, že úmrtie žalobkyne malo v ďalšom konaní podstatný vplyv na posúdenie pôvodného žalobného návrhu. V tejto súvislosti obsah spisu potvrdzuje, že na pojednávaní konanom dňa 15.10.2020 (č. I. 273), súd prvej inštancie oboch prítomných žalobcov poučil vzhľadom na to, že došlo k úmrtiu ich právnej predchodkyne, že nie je možné v jej prospech určovať vlastníctvo k nehnuteľnostiam, preto im poskytol lehotu 10 dní, aby tejto situácii prispôbili žalobný petit tak, aby bolo zrejmé, čoho sa v konaní domáhajú. Žalobcovia v ďalšom priebehu sporu na túto výzvu súdu prvej inštancie nereagovali a ani v štádiu odvolacieho konania v situácii súvisiacej s úmrtím ich právnej predchodkyne neprispôbili žalobný petit.

15. Odvolací súd zdôrazňuje, že poučovacia povinnosť súdu stanovená v § 160 CSP je obmedzená len na poučenie strán o ich procesných právach a povinnostiach (procesných úkonoch, ktoré môžu vykonať a ich dôsledkoch a o procesnom postupe) nemožno z nej však vyvodiť povinnosť súdu poučiť strany konania o hmotnom práve. Do poučovacej povinnosti teda nepatrí návod, čo by účastník mal alebo

mohol v danom prípade vykonať, ale iba pomôcť k tomu, aby mohol zákonom stanoveným spôsobom dať najavo, čo hodlá v konaní urobiť.

16. V konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiťelovi, ide o posúdenie, či poručiťel bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiťela a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu (do pozornosti uznesenie NS SR sp. zn. 3Cdo/154/2010). Súdna prax teda akceptuje žaloby, ktorými sa dedič domáha určenia, že tá-ktorá vec patrí do dedičstva po poručiťelovi a v konaní o takýchto žalobách ide o posúdenie, či poručiťel bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Treba dodať, že ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určenie a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiťela, nepotvrzuje rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie o dedičstve), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci.

17. Keďže napriek poučeniu vo vzťahu k žalobcom z ich strany k zmene žalobného petitu nedošlo v zmysle tom, že predmetné nehnuteľnosti majú patriť do dedičstva po ich právnej predchodkyňi, prvoinštančný súd opodstatnene poukázal na nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcov na žiadanom určení (podľa pôvodného žalobného návrhu), keďže aj v prípade úspechu žaloby by takéto rozhodnutie nemohlo byť podkladom pre zápis v príslušnom katastri nehnuteľností vo vzťahu k ich právnej predchodkyňi. Za tejto situácie nebola v konaní skúmaná ani platnosť namietanej kúpnej zmluvy uzatvorenej medzi právnou predchodkyňou žalobcov a žalovaným v 1. rade, čo malo vplyv aj na posúdenie opodstatnenosti žaloby o určenie neplatnosti záložnej zmluvy, neplatnosť ktorej bola namietaná opäť v súvislosti so samotnou neplatnosťou prevodu vlastníckeho práva nehnuteľností a konaniami, ktoré tomu predchádzali.

18. Za tejto situácie odvolaciemu súdu neostávalo iné ako rozsudok vo veci samej potvrdiť postupom podľa § 387 CSP so zdôraznením, že toto rozhodnutie netvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci (§ 230 CSP) v prípade, ak žalobcovia uplatnia vo vzťahu k žalovaným správne koncipovaný žalobný návrh zohľadňujúci stav, že došlo k úmrtiu ich právnej predchodkyne. Žaloba bola aktuálne súdom prvej inštancie zamietnutá pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takto koncipovanom žalobnom návrhu, kedy ani nebolo možné zaoberať sa dôvodnosťou nároku samotného.

19. Pokiaľ ide o výrok o trovách konania strán sporu, je potrebné vo všeobecnosti uviesť, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania strán platí zásada zodpovednosti za výsledok a zásada zodpovednosti za zavinenie a náhodu, teda ust. § 255 a nasl. CSP. Keďže povinnosť nahradiť trovy konania sa môže v tom-ktorom konkrétnom prípade javiť ako neprimeraná tvrdosť, ust. § 257 CSP umožňuje súdu, aby vo výnimočných prípadoch z dôvodov hodných zvláštneho zreteľa strane, ktorá by inak mala právo na náhradu trov konania, túto náhradu celkom alebo sčasti nepriznal. Úvaha súdu o tom, či ide o výnimočný prípad a či sú tu dôvody zvláštneho zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci, prihliadne sa tiež k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším pomerom strán sporu, keďže je potrebné vziať zreteľ nielen na pomery toho, kto by mal nahradiť trovy konania, ale musí sa uvážiť aj to, ako by sa takéto rozhodnutie dotklo majetkových pomerov oprávnenej strany, k okolnostiam, ktoré viedli k uplatneniu nároku a pod.

20. Dôvody hodné osobitného zreteľa ani výnimočné okolnosti zákon bližšie nedefinuje, ale výklad ponecháva na súdnu prax. K dôvodom hodným osobitného zreteľa možno zahrnúť neprimeranú tvrdosť, podiel oboch strán na vzniku a priebehu sporu, povahu a okolnosti sporu, zložitosť doposiaľ neriešenej právnej problematiky, zložitosť prípadov výkladu medzinárodnej zmluvy, osobitné pomery strany sporu, či nízky príjem.

21. Odvolací súd preskúmal a zvažil okolnosti prejednáwanej veci a dospel k záveru o potrebe aplikácie ust. § 257 CSP pri rozhodovaní o trovách konania vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými v 2. a 3. rade. Ako dôvod hodný osobitného zreteľa zohľadnil charakter prejednáwanej právnej veci, keď žalobu podávala ešte právna predchodkyňa žalobcov s ohľadom na výsledok spomínaného trestného konania a skutočnosť, že žaloba napokon bola zamietnutá z dôvodov vyplývajúcich z ust. § 137 písm. c) CSP. Na druhej strane, pokiaľ ide o žalovaných v 2. a 3. rade, ich majetková sféra nebude použitím tohto výnimočného zákonného ustanovenia výrazne dotknutá.

22. Všetky vyššie uvedené skutočnosti v súhrne preto umožňujú prijatie záveru o existencii dôvodov hodných osobitného zreteľa a aplikácii ust. § 257 CSP. Odvolací súd preto rozsudok vo výroku IV. vzhľadom na uvedené zmenil tak, že vo vzťahu medzi žalobcami a žalovanými v 2. a 3. rade náhradu trov prvoinštančného konania nepriznal (§ 388 CSP).

23. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 257 CSP, keď vyššie uvedené dôvody hodné osobitného zreteľa zohľadnil odvolací súd aj pri rozhodovaní o trovách tohto štádia konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).